

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІ ПДАБА
Владислав ДАНИШЕВСЬКИЙ
« 08 » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма	«Міжнародна економіка і бізнес»
Статус дисципліни	нормативна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Код освітньої компоненти	ОК 1.2
Мова викладання	українська

Дніпро – 2024

Розробники:

завідувач кафедри економічної теорії та
міжнародних економічних відносин,
професор

Юлія ОРЛОВСЬКА

професор кафедри економічної теорії
та міжнародних економічних відносин

Ганна РАЗУМОВА

Робоча програма ухвалена на засіданні кафедри економічної теорії та
міжнародних економічних відносин.

Протокол від 28.08.2024 р. № 1.

Завідувач кафедри економічної теорії та
міжнародних економічних відносин

Юлія ОРЛОВСЬКА

Робоча програма погоджена групою забезпечення якості освітньо-
професійної програми «Міжнародна економіка і бізнес» підготовки студентів
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини».

Протокол від «28» 11 2024 р. № 1

Гарант освітньої програми

Юлія ОРЛОВСЬКА

Експертизу навчально-методичного відділу пройдено:

ВіТА ЄТОРОВА
Ім'я ПРІЗВИЩЕ

«5» грудня 2024 р.

Реєстраційний номер _____
(надається фахівцем НМВ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			I
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	24		24
лекції	24		24
лабораторні роботи			
практичні заняття			
Самостійна робота, у т.ч:	66		66
підготовка до аудиторних занять			
підготовка до контрольних заходів	16		16
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань	30		30
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20
підготовка до екзамену			
Форма підсумкового контролю			залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у здобувачів освіти умінь та навичок для проведення систематизованих наукових досліджень, заснованих на сучасних методологічних підходах. Студенти набувають знання щодо організації наукового пошуку, аналізу економічних даних та інтерпретації результатів досліджень, що сприяє розвитку критичного мислення та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Також дисципліна спрямована на розвиток здатності самостійно планувати, організовувати та реалізовувати наукові проєкти в галузі економіки.

Завдання вивчення дисципліни – ознайомлення з теоретичними основами наукових досліджень; розвиток навичок планування дослідницького процесу; освоєння методів збору та аналізу даних; формування вмінь організації наукової роботи; розвиток критичного мислення; застосування отриманих знань на практиці; ознайомлення з етичними аспектами наукових досліджень.

Пререквізити дисципліни – здобувачі освіти повинні мати базові знання з економічної теорії, статистики та основ проведення наукових досліджень, здобуті на бакалавраті, що є необхідною підготовкою для ефективного вивчення даної дисципліни (дисципліни «Економічна теорія», «Політекономія», «Економіко-математичні методи і моделі», «Статистика»).

Постреквізити дисципліни – «Міжнародна статистика та аналітика» та «Міжнародний менеджмент та крос-культурні комунікації».

Компетентності: відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка і бізнес» другого (магістерського) рівня 2024 р.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень із застосуванням новітніх інформаційних технологій при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків макrorівня з урахуванням невизначеності умов.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (Фахові) компетентності:

ФК-5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

ФК-9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

ФК-11. Здатність аналізувати економічну політику країн ЄС, різноманітні економічні моделі їхнього розвитку та розробляти управлінські рішення щодо євроінтеграційного напрямку державної економічної політики України.

Заплановані результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка і бізнес» другого (магістерського) рівня 2024 р.:

ПРН-2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

ПРН-3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН-5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН-8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

ПРН-10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

ПРН-14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

ПРН-15. Аналізувати економічну політику країн ЄС, досліджувати адаптивні моделі їхнього розвитку у взаємозв'язку та взаємозалежності в контексті стратегії європейської інтеграції України.

Методи навчання:

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (пояснення, лекція, бесіда, робота з підручником, ілюстрування, демонстрування, індивідуальна дослідницька робота).

2. Методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, забезпечення успіху у навчанні, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента, стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні).

Форми навчання: групова форма (лекція), індивідуальна форма (самонавчання здобувачів освіти).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою): персональний комп'ютер, пакет програм Microsoft Office.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і організація наукової діяльності.
Тема 2. Етапи проведення наукових економічних досліджень.
Тема 3. Науково-дослідна діяльність в теорії пізнання.
Тема 4. Методологія наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів.
Тема 5. Структура та оформлення наукового економічного дослідження.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Методологія та організація наукових досліджень					
Тема 1. Сутність і організація наукової діяльності.	14	4			10
Тема 2. Етапи проведення наукових економічних досліджень.	16	4			12
Тема 3. Науково-дослідна діяльність в теорії пізнання.	18	4			14
Тема 4. Методологія наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів.	22	6			16
Тема 5. Структура та оформлення наукового економічного дослідження.	20	6			14
Разом за змістовим модулем 1	90	24			66
Усього годин	90	24			66

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Методологія та організація наукових досліджень		
1, 2	Тема 1. Сутність і організація наукової діяльності. Основні поняття наукової діяльності, її місце та роль у розвитку суспільства та економіки. Принципи організації наукового пошуку, методологічні підходи та способи систематизації знань. Структура наукової діяльності, включаючи планування, проведення досліджень і оформлення результатів.	4
3, 4	Тема 2. Етапи проведення наукових економічних досліджень. Послідовність етапів дослідницького процесу від формулювання наукової проблеми до аналізу та інтерпретації даних. Вибір дослідницьких інструментів та методик для вивчення економічних явищ. Планування, реалізація та оцінка результатів дослідження як основу для формування наукових висновків.	4
5, 6	Тема 3. Науково-дослідна діяльність в теорії пізнання. Філософські засади наукового пізнання та його методологічні основи в контексті економічних досліджень. Порівняння підходів емпіризму, раціоналізму та сучасних теорій пізнання. Взаємозв'язок між теоретичними знаннями та практичними методами дослідження у формуванні нових наукових ідей.	4
7-9	Тема 4. Методологія наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів. Огляд основних методологічних підходів до дослідження соціально-економічних процесів, що включають як кількісні, так і якісні методи. Побудова наукових гіпотез, створення	6

	моделей та застосування статистичних методів аналізу. Забезпечення об'єктивності та достовірності дослідницьких висновків у сфері економіки.	
10-12	Тема 5. Структура та оформлення наукового економічного дослідження. Компоненти структури наукової роботи, що охоплюють вступ, огляд літератури, методологію, результати дослідження та висновки. Стандарти оформлення наукових текстів, вимоги до цитування джерел та дотримання академічного стилю викладу. Значення логічного та послідовного викладу матеріалу для підвищення зрозумілості та якості дослідження.	6
Разом за змістовим модулем 1		24
Разом		24

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Виконання індивідуальних завдань (написання наукової роботи)	30
2	Підготовка до контрольних заходів	16
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: Застосування сучасних цифрових інструментів у наукових дослідженнях Порівняльний аналіз методів економічних досліджень у різних наукових школах Наукометрія та оцінка ефективності наукових досліджень Практичні аспекти підготовки наукових публікацій та заявок на гранти	20
Усього годин		66

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Методологія наукового пізнання: основні підходи та принципи.
2. Основні етапи та технології організації наукового дослідження.
3. Використання системного підходу в економічних дослідженнях.
4. Філософія науки як основа методології досліджень.
5. Парадигми сучасної науки: класична, некласична, постнекласична.
6. Кількісні та якісні методи в економічних дослідженнях.
7. Методи моделювання в наукових дослідженнях економічних систем.
8. Прогнозування соціально-економічних процесів: методологічні аспекти.
9. Використання штучного інтелекту в аналізі наукових даних.
10. Методи соціологічних досліджень у вивченні економічних явищ.
11. Організація наукових досліджень у вищій школі.
12. Планування та управління науково-дослідницькою діяльністю.
13. Дослідницька етика: принципи та виклики в сучасній науці.
14. Наукові конференції як платформа для обміну знаннями.
15. Академічна мобільність та міжнародна співпраця в науковій діяльності.

16. Наукові публікації: структура, вимоги, індексація.
17. Наукометричні бази даних: Scopus, Web of Science, Google Scholar.
18. Використання штучного інтелекту в написанні та аналізі наукових статей.
19. Відкритий доступ до наукових знань: переваги та загрози.
20. Бібліометричні показники як критерій оцінки наукової діяльності.
21. Цифровізація науки: можливості та виклики.
22. Використання Big Data у сучасних наукових дослідженнях.
23. Роль блокчейн-технологій у наукових комунікаціях.
24. Віртуальні лабораторії та дистанційні експерименти в науці.
25. Інструменти автоматизації наукових досліджень: від збору даних до візуалізації результатів.
26. Алгоритм підготовки та написання кваліфікаційної магістерської роботи.
27. Інтелектуальна власність у наукових дослідженнях: захист авторських прав.
28. Структура та вимоги до оформлення наукової доповіді.
29. Ефективні методи пошуку та аналізу наукової літератури.
30. Практичні аспекти грантової діяльності та фінансування наукових досліджень.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю є усний метод, письмовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінювання.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Методологія та організація наукових досліджень

Максимальна оцінка – 100 балів.

Оцінка змістового модуля складається із:

- присутності студента на лекціях;
- виконання індивідуального завдання.

Відвідування студентом лекцій: був присутній – 2 бали за лекцію; був відсутній – 0 балів. Максимальна кількість балів - 24.

Індивідуальним завданням є написання наукової роботи. Максимальна кількість балів за правильно виконане завдання - 76 балів.

– 74-76 балів – робота є зразковою, демонструє оригінальний підхід до теми, містить елементи наукової новизни або практичне значення, виконана на найвищому рівні за всіма критеріями. Аналіз глибокий та всебічний, висновки обґрунтовані та мають значення для подальших досліджень. Оформлення відповідає вимогам;

– 64-73 бали – робота виконана на дуже високому рівні, демонструє глибоке розуміння теми та аналітичний підхід, але відсутні визначні елементи наукової новизни або оригінального підходу, які характерні для зразкової роботи. Структура роботи логічна та чітка, оформлення відповідає встановленим стандартам. Результати дослідження добре обґрунтовані, проте могли б бути представлені більш комплексно;

– 54-63 бали – робота виконана на високому рівні, демонструє глибоке розуміння теми, вміння аналізувати та узагальнювати інформацію. Структура бездоганна, оформлення відповідає всім вимогам. Використано велику кількість авторитетних джерел. Тема розкрита повно та глибоко, але відсутні виражені елементи наукової новизни або оригінальний підхід. Висновки обґрунтовані поверхово;

– 44-53 бали – робота демонструє хороше розуміння теми та вміння аналізувати інформацію. Структура чітка та логічна. Використано достатню кількість якісних джерел. Оформлення відповідає більшості вимог. Тема розкрита достатньо повно, але не вичерпно. Структура логічна, але можуть бути деякі несуттєві недоліки. Оформлення в

основному відповідає вимогам, але можливі незначні помилки. Аналіз достатній, але можна було б провести глибший аналіз та навести більше аргументів;

– 34-43 бали – робота демонструє базове розуміння теми. Є спроба структурувати матеріал та використати джерела. Оформлення в цілому відповідає мінімальним вимогам. Тема розкрита частково, не всі ключові аспекти розглянуті. Структура в основному логічна, але є порушення послідовності. Є помилки в оформленні та використанні джерел. Аналіз поверховий, відсутня глибока інтерпретація;

– 24-33 бали – робота демонструє мінімальний рівень розуміння теми, подано окремі фактичні дані без системного аналізу чи логічного зв'язку між ними. Структура роботи порушена, оформлення відповідає лише базовим вимогам, використано недостатню кількість якісних джерел. Аналіз дослідження є поверхневим, що свідчить про відсутність самостійного мислення та творчого підходу до вирішення завдання;

– 14-23 бали – у роботі сформульовано окремі тези або представлено деякі факти, але вони не пов'язані між собою. Тема розкрита дуже поверхово. Структура нечітка, відсутня логіка викладу. Використано мінімум джерел або вони оформлені неправильно. Робота виконана несамостійно (явні ознаки плагіату). Оформлення має значні недоліки;

– 0-13 балів – робота не відповідає основним вимогам, присутні окремі фрагменти тексту, що мають відношення до теми. Робота не є цілісним дослідженням. Тема не розкрита, відсутня структура, використано мінімум джерел або вони неякісні, робота виконана несамостійно або присутній плагіат.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами змістового модуля 1.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 142 с.
2. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
4. Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів: Постанова КМУ від 17 листопада 2021 р. № 1197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-2021-%D0%BF#Text>.
5. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч.посіб. Ніжин :НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
6. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум: навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» / уклад.: Н. І. Бурау, В. С. Антонюк, Д. О. Півторак. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.
7. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 317 с.
8. Орловська Ю. В., Квактун О. О., Гончарова К. В. Методологія наукових досліджень: соціально-економічний аспект: навч. посібник. Дніпропетровськ, 2013. 365 с.
9. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.; за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів, 2015. 209 с.
10. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: Наказ МОН України від 12.01.2017 року № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>.
11. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії: Постанова КМУ від 12 січня 2022 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>.

12. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
13. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 року № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.
14. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
15. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
16. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
17. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 року № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

Допоміжна

1. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Методологія та організація економічних досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Орловська Ю. В., Разумова Г. В. Дніпро: ПДАБА, 2023. 16 с. URL: <https://goo.su/Bty8t>.
2. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Методологія та організація економічних досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» заочної та дистанційної форм навчання / Укладачі: Орловська Ю. В., Кахович О. О. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2021. 11 с. URL: <https://goo.su/iFOFqQ>.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Державний комітет статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Закон і бізнес : газета. URL: <http://zib.com.ua>.
4. Інститут аналізу та прогнозування НАН України URL: <http://ief.org.ua/>
5. Інститут аналізу та прогнозування URL: <http://www.iap.org.ua/>
6. Кабінет Міністрів України : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
7. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua>.
8. Міністерство соціальної політики України : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.msp.gov.ua>.
9. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.mof.gov.ua>.
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Національний банк України : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
12. Віртуальний читальний зал ПДАБА. URL: <https://pgasa365.sharepoint.com/sites/e-library>